

Småbarnspedagogiken i rörelse

Småbarnspedagogiken har i uppgift att tillsammans med vårdnadshavarna skapa en grund för en livsstil som värdesätter barnens hälsa och välbefinnande samt främjar fysisk aktivitet. Målet med småbarnspedagogiken är att uppmuntra barnen att röra på sig på ett mångsidigt sätt och att känna glädje över att röra på sig. (Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2022, 50)

I ansökan om understöd för Småbarnspedagogiken i rörelse betonas **integrering av motion i småbarnspedagogikens verksamhetskultur, ökad kompetens och medvetenhet hos personalen inom småbarnspedagogiken, samarbete med vårdnadshavarna** samt **kommunsamordning**. Målet är att småbarnspedagogiken ska ge barnen möjlighet att röra på sig minst två timmar per dag, vilket motsvarar cirka 2/3 av den rekommenderade fysiska aktiviteten för åldersgruppen.

Ett centralt sätt att utveckla en motionsinriktad verksamhetskultur är att integrera verksamheten i vardagen, utveckla den på bred front och göra saker tillsammans. Varje projekt kan utveckla en aktiv verksamhetskultur på sitt eget sätt utifrån organisationens egna behov och önskemål. Utvecklingen av en motionsinriktad verksamhetskultur inom småbarnspedagogiken ska genomföras på olika nivåer i kommunorganisationen och mellan olika sektorer.

De vuxna ansvarar för att stöda barnens välbefinnande, hälsa och inläring så att varje barns rätt att röra på sig och leka tillgodoses varje dag. Den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken är övergripande och enhetlig. Barnen ska ha möjlighet till fysisk aktivitet och mångsidig motion varje dag i småbarnspedagogiken.

För att identifiera utvecklingsobjekt lönar det sig att utnyttja verktyget Bedömning av nuläget inom programmet Småbarnspedagogiken i rörelse. Alla enheter för småbarnspedagogik i den kommun som får understöd ombeds fylla i en bedömning av nuläget: <https://www.liikkuvavarhaiskasvatus.fi/sv/bedomning-av-nulaget-smabarnspedagogiken>

Nedan beskrivs de faktorer som har konstaterats bidra till en framgångsrik verksamhet inom Småbarnspedagogiken i rörelse.

Kritiska framgångsfaktorer

Utveckla en motionsinriktad verksamhetskultur

Vid enheter som deltar i Småbarnspedagogiken i rörelse tänker man på barnets fysiska aktivitet och hur den främjas på nya sätt och verksamhetskulturen blir mer motionsinriktad. Ett centralt verksamhetssätt är att utnyttja redan befintlig god praxis. För att skapa en effektiv verksamhet genomförs flera åtgärder samtidigt och dessa kopplas till mer omfattande behovsbaserade planer. I stället för engångsåtgärder planeras en verksamhet som integreras i enhetens verksamhetskultur. Med en verksamhetskultur som stöder fysisk aktivitet vid enheterna avses personalens attityder, agerande och kompetens samt enhetens förhållanden, strukturer, verksamhetssätt och ledning. Den motionsinriktade verksamhetskulturen utvecklas i samarbete mellan hela personalen och barnen.

Utvecklingen är systematisk och organiserad och resultaten följs upp och utvärderas. Centralt i utvecklingen är att integrera verksamheten i vardagen, utveckla den på bred front och göra saker tillsammans.

Ledarskapet spelar en viktig roll då verksamhetskulturen förändras. Personalens kompetens leds och personalen engageras i den gemensamma utvecklingen av verksamheten.

Öka personalens kompetens

Personalens kunskaper om motion och välbefinnande utökas till exempel med hjälp av utbildningar, seminarier, samarbete och nätverksträffar. Föreståndarnas kunskapsunderlag om ledning av kunskaperna om motion och välbefinnande och stöd till personalen i förändringen av verksamhetskulturen stärks till exempel genom utbildningar, verkstäder och införande av Daghemsföreståndarens arbetsbok. Kompetensutveckling har konstaterats vara ett effektivt sätt att skapa en motionsinriktad verksamhetskultur.

Organisera verksamheten Småbarnspedagogiken i rörelse och kommunsamordning

Inom projektet skapas en struktur som lämpar sig för den egna kommunen, som stöder ökad fysisk aktivitet inom småbarnspedagogiken och som gör det möjligt att utveckla och utvidga verksamheten samt att inkludera nya enheter för småbarnspedagogik i den. Det är viktigt att olika sektorer inom kommunen hittar sin egen roll så att arbetet styrs och koordineras gemensamt över sektorsgränserna.

Sökandena ombeds beskriva systemet för att samordna och styra Småbarnspedagogiken i rörelse i sin ansökan. För samordningen och styrningen behövs 1) en styrgrupp eller motsvarande, 2) en eller flera ansvarspersoner vid kommunen och 3) en ansvarsperson eller ett ansvarsteam för varje enhet. I planen ska även dessa aktörers uppgifter, ansvar och arbetsfördelning beskrivas.

Kommunkoordinatorns uppgifter indelas i både funktionella och administrativa uppgifter. Samordningen omfattar till exempel planering och genomförande av verksamheten, besök vid enheterna, samordning av samarbetet och organisering av nätverksmöten, organisering av evenemang, anskaffning av redskap, anordnande av utbildningar, kommunikation på alla nivåer, samordning av resurser och budgetuppföljning.

Projekten siktar redan från början på sådana åtgärder som gör det möjligt att etablera förändringen i verksamhetskulturen som en bestående del av verksamhetsstrukturerna och framtidsplanerna. Till exempel kan man trygga återkommande motionsdagar eller -utflykter genom att placera dem i en årsklocka för enhetens eller gruppens verksamhet. En faktor som avsevärt främjar etableringen är att verksamheten tas med i kommunens strategi eller välfärdsplan.

Samarbete med vårdnadshavarna och familjemotion

Vårdnadshavarna görs mer medvetna om rekommendationerna om fysisk aktivitet för barn och man samarbetar med dem för att uppnå det dagliga målet för fysisk aktivitet. I samtalen om planen för småbarnspedagogik går man regelbundet igenom den fysiska aktivitetens betydelse för barnets uppväxt, utveckling och inläring. Vårdnadshavarna uppmuntras att motionera tillsammans med barnet samt att ge barnet möjlighet att på fritiden röra på sig på egen hand och under handledning i olika utrymmen inomhus och utomhus. Det ordnas aktiva föräldrakvällar där barnen kan röra på sig tillsammans med sina föräldrar. På så sätt synliggör man för föräldrarna hur daghemmets utrymmen inomhus och utomhus används på ett mångsidigt sätt och hur man på daghemmet skapar aktiva arbetssätt som passar barn och som barnen tycker om. Man stärker bilden av lekfull fysisk aktivitet.

Samarbetet kan också stöda interaktionen och nätverksbildningen mellan vårdnadshavarna. Familjerna uppmuntras till familjemotion på egen hand och under handledning. Motion på egen hand inom familjen uppmuntras till exempel genom utlåning av utflyktsryggsäckar, familjemotionspass och genom att utveckla familjerådgivningen i kommunen. Då handledd och självständig familjemotion ordnas samarbetar man till exempel med småbarnspedagogiken och idrottsväsendet, aktörer vid familjecentralerna samt lokala

föreningar. Olika aktörer uppmuntras att delta i riksomfattande kampanjer som stöder gemensam motion i familjen.

Jämställdhet mellan könen och likabehandling

I projekten ska särskild uppmärksamhet fästas vid att främja könssensitiv fysisk aktivitet samt vid möjligheterna till tillämpad motion och till fysisk aktivitet för personer som behöver särskilt stöd. Alla barn erbjuds mångsidiga möjligheter till motion och man säkerställer också ett jämställt slutresultat. Man beaktar individen och avskaffar omedvetna könsrelaterade förväntningar på hur ett visst kön ska leka, vilken motion som föreslås och hurdana motionsutrymmen som erbjuds olika könen. Man ökar också mängden motionslekar mellan barn i olika åldrar; detta lär dem att ta andra i beaktande, avvecklar könsrelaterade roller i leken, inspirerar barnen till att röra på sig och hjälper dem att lära sig nya saker. Verksamheten utgår från jämställdhet och likabehandling och diskriminering på grund av barnens egenskaper godkänns inte; detta lär barnen att acceptera olikheter. Sökandena ombeds så konkret som möjligt beskriva hur jämställdhet mellan könen och likabehandling har beaktats i projektets planeringsskede och åtgärder.

All småbarnspedagogik inom kommunen med – från familjedagvård till privata daghem

Då kommunen går med i Småbarnspedagogiken i rörelse kan all småbarnspedagogik involveras redan från början eller alternativt kan programmet utvidgas stegvis i kommunen. Om verksamheten genomförs stegvis och sedan utvidgas till all småbarnspedagogik, ska en plan för detta presenteras i projektansökan.

Familjedagvården är enligt lagen om småbarnspedagogik en del av småbarnspedagogiken. I projektet ska familjedagvårdens särdrag beaktas och den motionsinriktade verksamhetskulturen inom familjedagvården ska utvecklas utifrån dessa. Kommunen ska säkerställa att barn inom familjedagvården har mångsidig tillgång till lekplatser som inspirerar till motion under alla årstider.

Kommunen ska i sin ansökan beskriva hur kommunen ämnar engagera och inkludera privata anordnare av småbarnspedagogik i projektet.

Programmet Småbarnspedagogiken i rörelse som stöd för projekten

Programmet Småbarnspedagogiken i rörelse erbjuder småbarnspedagogiken stöd och verktyg för att öka barnens fysiska aktivitet samt för att utveckla det egna arbetet utifrån planen för småbarnspedagogik och rekommendationerna för fysisk aktivitet under de första åren. Programmet genomförs utifrån de småbarnspedagogiska enheternas egna utgångspunkter, ideologin om små steg samt med hjälp av modellen för kontinuerlig utveckling. Programmet genomförs i samarbete med ett omfattande nätverk av experter. Genom ett nätverksbaserat verksamhetssätt stärks samarbetet mellan aktörer på nationell, regional och lokal nivå samt stödtjänsterna för att öka den fysiska aktiviteten under en dag inom småbarnspedagogiken.

Stödmaterial för projektplanering och utveckling av verksamheten finns på webbplatsen för programmet Småbarnspedagogiken i rörelse på adressen

https://www.liikkuvavarhaiskasvatus.fi/sv?field_tyyppi_value=All Det kostar inget att registrera sig för programmet.

Programmet Familjen i rörelse som stöd för projekten

Programmet Familjen i rörelse erbjuder information och stöd för samarbetet med vårdnadshavarna samt idéer för det praktiska genomförandet av familjemotion. Utnyttja programmets innehåll i projektplaneringen och utvecklingen av verksamheten, <https://www.liikkuvaperhe.fi> (på finska).